

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของตัวละครที่เป็นลิงในนิทานไทย ผู้วิจัยได้รวบรวมนิทานไทยที่ปรากฏบทบาทของลิงได้ ๖๘ เรื่อง แบ่งเป็นประเภทนิทาน ๖ ประเภท ได้แก่ นิทานพระราม นิทานพุทธศาสนา นิทานคติ นิทานสัตว์ นิทานอธิบายเหตุ และนิทานมหัศจรรย์ นิทานแต่ละประเภทมีจำนวนนิทานดังนี้ นิทานเรื่องพระรามนำมาศึกษาทั้งหมด ๖ จำนวน นิทานพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ อรรถกถาชาดก ๓๑ เรื่อง ปัญญาสชาดก ๓ เรื่อง ชาดกพื้นบ้าน ๓ เรื่อง และนิทานอิงพุทธประวัติ ๑ เรื่อง นิทานคติ ๕ เรื่อง นิทานสัตว์ ๙ เรื่อง นิทานอธิบายเหตุ ๘ เรื่อง และนิทานมหัศจรรย์ ๗ เรื่อง

จากการศึกษาลักษณะของลิงที่ปรากฏในนิทานไทย พบว่าลิงในนิทานไทยแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ลิงที่มีลักษณะพิเศษ และลิงที่มีลักษณะธรรมดา ลักษณะของลิงมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของนิทานด้วย

ลิงที่มีลักษณะพิเศษ หมายถึง ลิงที่มีคุณสมบัติพิเศษบางประการทำให้แตกต่างไปจากลิงธรรมดาทั่วไป พบในลิงพระโพธิสัตว์ในนิทานอรรถกถาชาดก และลิงที่เป็นผู้ช่วยในนิทานประเภทปัญญาสชาดก ชาดกพื้นบ้าน และนิทานมหัศจรรย์

ลิงพระโพธิสัตว์ มักจะมีคุณสมบัติพิเศษ คือ มีรูปร่างใหญ่โตและกำลังแข็งแรงเกินกว่าลิงธรรมดา อุปนิสัยที่สำคัญ คือ ความมีเมตตากรุณา และมีไหวพริบเฉลียวฉลาด ส่วนลิงที่เป็นผู้ช่วยมีคุณสมบัติพิเศษ คือ มักมีอิทธิฤทธิ์ หรือมีของวิเศษไว้ในครอบครอง และลิงบางตัวยังมีกายสีขาว หรือมีกำเนิดที่ผิดปกติ ด้านอุปนิสัย มีความกล้าหาญ ซื่อสัตย์ จงรักภักดี และกตัญญู

ลิงที่มีลักษณะธรรมดา หมายถึง ลิงที่มีลักษณะเหมือนลิงตามธรรมชาติทั่วไป พบในนิทานประเภทนิทานคติ นิทานสัตว์ และยังพบในนิทานอรรถกถาชาดกเรื่องที่ลิงเป็นสัตว์ธรรมดา ไม่ใช่พระโพธิสัตว์ ลิงกลุ่มนี้ไม่ปรากฏว่ามีคุณสมบัติพิเศษ มีอุปนิสัยซุกซน เจ้าเล่ห์ และโง่เขลา

บทบาทของตัวละครที่เป็นลิงในนิทานไทย พบว่าลิงสวมบทบาท ๔ ประเภท คือ ลิงที่เป็นตัวเอก ลิงที่เป็นผู้ช่วย ลิงที่เป็นตัวร้าย และลิงที่เป็นตัวประกอบ

ลิงที่เป็นตัวเอก แบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่ง ได้แก่ ตัวเอกที่มีบทบาทแสดงพฤติกรรมกรรมาช่วยเหลือ มักเป็นลิงพระโพธิสัตว์ในอรรถกถาชาดก การให้ความช่วยเหลือ เช่น ใช้ไหวพริบช่วยบริหารให้รอดพ้นจากอันตราย การสละชีวิตเพื่อช่วยมารดา หรือการช่วยเหลือแม้แต่ผู้ที่ทำร้ายตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม มีเมตตากรุณา และมีไหวพริบสติปัญญา อีก

กลุ่มหนึ่ง คือ ตัวเอกที่มีบทบาทแสดงพฤติกรรมการทำร้าย พบในนิทานคติและนิทานสัตว์ ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการทำร้ายตนเอง อันเกิดจากความชุกชน อยากรู้อยากเห็น หรือเพราะการกระทำที่โง่เขลา รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้ต้องพบกับความเดือดร้อน

ลิงที่เป็นผู้ช่วย พบในนิทานพระราม นิทานปัญญาสชาดก ชาดกพื้นบ้าน และนิทานมหัศจรรย์ มีบทบาทในการช่วยเหลือตัวเอก เช่นการมอบตัวเป็นบริวารคอยรับใช้ เพื่อตอบแทนบุญคุณ การมอบของวิเศษให้ หรือการให้คำแนะนำ เป็นต้น ลิงที่เป็นผู้ช่วยมักจะมีอิทธิฤทธิ์เพื่อใช้ในการช่วยตัวเอกต่อสู้กับศัตรู หรือมีของวิเศษที่มอบให้ตัวเอก

ลิงที่เป็นตัวร้ายมีจำนวนน้อยที่สุด พบเฉพาะในนิทานอรรถกถาชาดก บทบาทส่วนใหญ่ คือ การทำร้ายพระโพธิสัตว์ด้วยการแสดงกิริยาหยาบคาย คึกคะนองแก่งพระโพธิสัตว์ หรือการทำลายข้าวของต่างๆจนเสียหาย

ลิงที่เป็นตัวประกอบ พบทั้งในนิทานอธิบายเหตุและอรรถกถาชาดก บทบาทที่ปรากฏมีทั้งบทบาทตัวประกอบที่ปรากฏร่วมกับตัวประกอบอื่นๆ และการเป็นตัวประกอบเพื่ออธิบายเหตุ ซึ่งในบทบาทนี้ ลิงมักถูกนำมาอธิบายว่าเป็นต้นกำเนิดของคน หรือมีฉะนั้นคนก็เป็นต้นกำเนิดของลิง ซึ่งแสดงให้เห็นความคิดว่าคนกับลิงมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

บทบาทของลิงในนิทานไทยแม้จะหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นคติสอนใจทั้งสิ้น เช่น ลิงพระโพธิสัตว์ผู้มีเมตตา ลิงผู้ช่วยที่ซื่อสัตย์ จงรักภักดี และลิงชุกชนเกรทีได้รับการลงโทษ ล้วนแต่เป็นแบบอย่างและเป็นอุทาหรณ์สอนให้คนรู้จักกระทำความดีและละเว้นความชั่ว

อนึ่ง จากการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะและบทบาทของลิงในนิทานไทย ทำให้เห็นว่าลิงในนิทานไทยมีภาพลักษณ์อยู่ ๓ ประการด้วยกัน ได้แก่ ภาพลักษณ์ของลิงพระโพธิสัตว์ที่มีความเมตตากรุณา ภาพลักษณ์ของลิงที่มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี และเก่งกล้าสามารถ และภาพลักษณ์ของลิงที่มีความเจ้าเล่ห์ชุกชน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่าบทบาทของลิงในนิทานไทยยังคงมีปรากฏสืบเนื่องมาให้เห็นจนถึงยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะบทบาทของหนุมาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงบทบาทของลิงในนิทานไทยที่เปลี่ยนไปในสื่อสมัยใหม่ เพื่อให้เห็นลักษณะการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับบทบาทและภาพลักษณ์ของลิง